

Sînt oameni care îți transmit sentimentul durabilului. De la ei ai multe de învățat pentru comportamentul tău de fiecare zi, dar și în acela de a gândi pe spații mari de timp. Liniștea lor are ceva din tăcerea cremenii, tenacitatea de a merge înainte fără șovăire e fibra lor intimă, poartă cu ei mîndria unui trecut, iar pasiunea cu care muncesc e o fermă încredere în viitor.

Tudor Ciortea a fost dintre acești oameni și toți cei care i-au stat aproape și-au umplut cămările sufletului cu gânduri și idei prețioase. Pentru compozitorul Tudor Ciortea a scrie o muzică românească, a gândi românește, era un lucru la fel de firesc ca acela de a respira aerul țării tale, a-ți potoli setea din apele ei. Nici o ostentație în această atitudine, nimic exterior și faptul e cu atît mai prețios cu cît continuă o temeinică formație în capitale occidentale, ca Bruxelles și Paris. De acolo a luat rigooarea gîndirii și disciplina pentru lucrul solid, temeinic făcut, dar zestrea acestei experiențe Tudor Ciortea o aduce țării sale, într-un gest pe care l-am putea numi *Supremul patriotism*. Mulți dintre marii noștri cărturari au făcut același lucru și Tudor Ciortea li se alătură cu cinste spre gloria muzicii românești.

Fiu ales al Transilvaniei, cu care s-a confundat întreaga-i viață și pe care a cîntat-o în lucrări nepieritoare, de la el puteai învăța cum să auzi glasurile... mute și atît de elocvente ale acestui pămînt, dar și a tot ce e

leagăn românesc. Pentru artistul sensibil care a fost Tudor Ciortea arta populară are un cîmp vast de observație și reflecții, puterea sa de a filosofa căuta a desluși cum se transformă în opere de artă scrise, tezaurele artei noastre orale.

Fascinația acestei metamorfoze, care ține de însăși evoluția istorică a unui popor, el a insuflat-o multora dintre noi și mă consider, cu mîndrie, unul dintre cei care s-a întors spre marea matcă a muzicii românești, datorită unei prietenii de aproape patru decenii cu Maestrul Ciortea.

Opera sa e bogată și reflectă fidel omul și concepția lui solidă despre viață și artă. Nu doresc să evoc titluri, ele vor fi rînduite cu pioasă grijă de muzicologii noștri; pentru iubitorii de muzică trebuie spus că lucrările sale sînt dense, cu o substanță bogată și originală. Ele se cer ascultate, reascultate și înțelese. Aproximarea de muzica sa va fi totdeauna pildă de prețioase răsplătiri.

Se întîmplă adesea să nu mai poți urmări opera unui artist, mai ales cînd el e productiv pînă în ultimul său ceas. Rămîi în urmă și-ți propui a pătrunde în ungherele ultimelor lucrări, cu cheile ce ți-au deschis calea către lucrările cunoscute. Surprizele sînt însă mari și creația ultimilor ani ai lui Tudor Ciortea pare a învedera acest pasionat demers. Creațiile capătă în această perioadă o densitate ce rezumă și închid în ele esența unui crez artistic, puterea de a medita asupra vieții trăite, dar și o taină a creatorului. Un asemenea model sînt în istoria muzicii ultimele cvar-tete ale lui Beethoven, pe care Tudor Ciortea le-a analizat într-o carte de căpătîi a muzicologiei românești, ce va deveni tot mai prețioasă cu trecerea timpului. Fericiți sînt artiștii care au astfel de destin!

Poet al naturii inefabile, Tudor Ciortea are adesea în muzica sa note capricioase sau de umor popular, de joacă, de haz și de șotie. Ele scilicet ascuțit, tăios, și se topesc într-un lirism cald, generos. Muzica sa e străină de orice violență, ca tot ce e profund românesc.

Omul Ciortea a fost fermecător, o pildă de conviețuire armonioasă, de ținută civică și colegială.

Cum puteai să nu-l iubești? Cum puteai să nu-l admiri?

Drumul de aproape patru decenii, umăr-la-umăr cu Maestrul Ciortea, se încheie astăzi. Sau, de aici, se deschid alte și alte drumuri viitoare, care duc spre o eternitate a operelor, spre un Pantheon al oamenilor minunați?

Credem în perenitatea operelor lui Tudor Ciortea și ne înclinăm în fața a tot ce ne-a dăruit un mare artist român.

Theodor GRIGORIU